

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Illvstrissimi Viri Petri De Marca Archiepiscopi Parisiensis Dissertationvm De Concordia Sacerdotii Et Imperii, Sev De Libertatibvs Ecclesiæ Gallicanæ, Libri Octo

Marca, Pierre de

Parisiis, 1669

Capvt XII.

urn:nbn:de:hbz:466:1-15617

gregatio pro instanti necessitate moderni Pape & sacri Collegij Dominorum Cardinalium hodie notorie ingruente quod prefatus Summus Pontifex modernus habeat, ejus vita durante duntaxat, ex fructibus quarumcunque Ecclesiarum, monasteriorumque, quorumcunque beneficiorum, quæ per obitum vacare contingeret, quintam illius taxæ quæ superioribus annis facta fuerat pro Decimis.

XII. Octavo & septuagesimo post Pragmaticam editam inita fuere Concordata: Iis verò cum consensu Francisci I. Regis abolerentur omnes deliberationes Ecclesiæ Gallicanæ, & per consequentiam necessariam abolita quoque est prohibitio solvendi Annatas pro Bullis episcopatuum & monasteriorum, sed tamen ei Annatarum solutioni Princeps non consensit verbis conceptis. Nullum enim decretum extat in Concordatis quo Annatarum pro episcopatibus exactio confirmetur. Itaque, quoad Annatas, Summus Pontifex & Reges nostri nullo jure adstricti sunt, & ad juris communis observationem redire possunt. Ecclesia ergo Gallicana contendere potest, id quod ab ea tentatum est in Concilio Constantiensi, Annatas solvi non posse absque simonia. Summus verò Pontifex reponere potest inesse sibi auctoritatem ad purgandam simoniam, ac præterea consuetudinem illam esse præscriptam ob tolerantiam Regum Christianissimorum.

XIII. Vnicus in Concordatis titulus xlii. materiam istam attingit. Statuerat Leo X. ut gratiæ & provisiones Beneficiorum, etiam cathedralium Ecclesiarum, nullæ essent ipso jure, si verus Beneficij vacantis valor in literis apostolicis expressus non fuisset. Sed isthoc titulo modificatus & inflexus est rigor illius statuti, quoad Galliam. Permittit quippe ut impetrantes Beneficia petere possint ut verus valor ipsorum Beneficiorum in eisdem literis corrigatur infra annum à die date literarum earundem computandum; statuitque ut pro hoc valoris augmento Annata solvatur cameræ apostolicæ. Verum correctiones illæ pro expressione valoris necessariæ non sunt, nisi ut eatur obviam periculo secundæ impetrationis; quæ tamen, modò nihil aliud peccatum esset, non toleraretur in Gallia, cum articulus ille non sit receptus in regno, ut testatur Rebuffus in commentario ad dictum Titulum. Contra verò, validum hinc telum peti potest adversus Annatas. Quippe cum à Summo Pontifice non referentur, nisi in casu expressionis veri valoris Beneficiorum, planum est ex hoc Titulo locum non esse solutioni Annatarum, cum moris non sit

Tom. II.

ut ea valoris expressio fiat.

CAPVT XII.

Synopsis.

I. An ij qui Annatarum pecuniam recipiunt, dici possint simoniaci. Duplex simonis genus. Prior, quæ pretium temporale recipit pro re sacra, jure divino vetita; altera, jure ecclesiastico introducta est. Explicatur in quo ea consistat.

II. Si habeatur ratio prisca moris, pura simonia committitur. At si novi juris ratio habeatur, Annata liberari possunt à suspitione simonia.

III. Pars prior probatur multis auctoritatibus, & ratione. Sententia Panormitani refertur.

IV. Secundum jus novum, Annata liberari possunt à crimine simonia. Ius illud novum explicatur. Gersonis sententia adducitur.

V. Petrus de Alliaco censet omnes Beneficiatos contribuere debere Annatas pro sustentatione Pape.

VI. Remittendum igitur aliquid ex prisca severitate; neque recipienda virorum eruditorum opinio scribentium exactionem Annatarum esse simoniacam, etiam post Concordata. Si ea valerent, immanis & horrenda confusio turbaret Ecclesiam.

VII. Summus Pontifex tributa imperare non potest in Gallia absque consensu Regis & Ecclesiæ Gallicanæ. Probatur auctoritate Pragmaticæ Sanctionis beati Ludovici & Concilij Constantiensis.

VIII. Duplex decretum circa decimas papales in hoc Concilio. Eorum discrimen.

IX. Academia Parisiensis appellavit anno 1491. à Commissariis executoribus decima unius anni imposita Beneficiatis Gallia. Item Capitulum Paris. an. 1501. & Clerus Hispania an. 1523.

X. Quidam jus percipiendi decimam reddituum ecclesiasticorum Romano Pontifici competere contendunt ad exemplum Pontificum veteris testamenti. Aliud sensit Concilium Constantiense. Discriminis autem ratio manifesta est.

XI. Alij jus illud Romano Pontifici asserunt, ex eo quod summam obtineat auctoritatem in bona ecclesiastica. Ea opinio exorta est a vo Bonifacij VIII. & eodem tempore explosa à Joanne de Parisiis.

XII. Igitur Regi & Episcopis liberum est, cum Annata titulo tantum subsidij debeantur, et solvendo consensum suum revocare. Equitati tamen injuria fieret si subsidia semel concessa revocarentur.

XIII. Rex prohibere potest ne nova tributa impendantur personis ecclesiasticis, aut vetera augeantur. Probatur multis auctoritatibus.

XIV. Civilius ageretur si Summus Pontifex rogaretur ut remittat subsidia veteribus Annatis addita. Proponitur exemplum Cnui Regis Anglorum.

XV. Quid in Gallia tentatum anno 1532. 1561. & 1587.

I. **P**OST QUAM aperuimus originem & progressum Annatarum, & quibus contradictionibus jactatæ fuerint, consequens est ut examinemus an pecunia quæ solvitur ob Bullas episcopatuum, quæ vulgò Annata dicitur, simoniacos reddat eos qui eam recipiunt. Sed antè quàm ad rem

E e

ipsam veniamus, docendum est in antecessum duo esse genera simoniae. Nam vera simonia in eo consistit, si quis aliquod premium temporale recipiat pro re quapiam sacra. Hoc genus simoniae jure divino vetitum est, ut constat ex cap. VIII. Actorum: ubi legimus Simonem magum emere voluisse donum Spiritus sancti, quod per impositionem manuum dabatur. Alterum simoniae genus jure ecclesiastico introductum est. In eam autem inciditur quando res Dei ministerio consecratae, aut pro sustentatione Presbyterorum dedicatae, venduntur: quae licet non sint res spirituales, aliquid tamen spirituale connexum habent, ut loquuntur Canonici juris interpretes & Theologi; id est, considerantur quasi pendentes à functione quadam spirituali. Priscis temporibus, quando videlicet ordinationis vocabulo comprehendebantur impositio manuum & provisio Beneficij, inutilis erat illa distinctio: quia is qui simoniam committebat in verae simoniae crimen incidebat.

II. Sed ut ad rem redeamus, sic censeo. Si ratio habeatur prisci moris & auctoritatis antiquorum patrum, puram esse simoniam, si quis, etiam post ordinationem, pecuniam recipiat; excepto tamen salario Notarij, quod exhiberi debet secundum operam ejus. At si novi juris ratio habeatur, Annatae liberari possunt à suspicionem simoniae.

III. Pars prior facillimè probari potest, adductis auctoritatibus Gennadij Patriarchae Constantinopolitani & sancti Gregorij, Iuris Graeco-Romani, Zachariae Pontificis, & Synodi Parisiensis sub Ludovico Pio; quarum supra facta mentio est. Quibus addi possunt testimonia Doctorum, Guilielmi videlicet Durandus Episcopi Mimatenfis, & Deputatorum Nationis Gallicanae in Concilio Constantiensi, quorum loca supra laudata sunt, & determinatio Concilij Basileensis. Ratio hujus sententiae hinc petitur, quòd cum pecunia illa detur contemplatione ordinationis, aut ob confirmationem electionis, gratia sancti Spiritus venundatur. Neque admitti potest, ut supra laudari auctores adnotarunt, distinctio illa, an pecunia detur ante vel post ordinationem; tametsi verum sit mediocre pecuniae summam accipi potuisse pro jure installationis, juxta Novellam Iustiniani, nisi id quoque prohibitum esset à sancto Gregorio. Sed adversus hoc excipi potest ordinationem ab aliquot seculis separatam esse à provisione Beneficij, ideòque praxim illam simoniae crimine damnari non posse. Respondet Panormitanus, disputans adversus Papam & Episcopos qui pecuniam recipiunt pro expediendis

titulis Beneficiorum, ordinationem conferre potestatem clavium *in habitu*, sed provisionem superioris tribuere exercitium in actu, id est, executionem ordinationis. *Per titulum Beneficij*, inquit, *confertur executio ordinis & clavium, non tantum temporalia bona.*

IV. Secundum verò jus novum, quod auctoritatem addidit tributis quae Beneficiorum possessoribus imperantur pro necessitatibus Ecclesiae Romanae & sustentatione Cardinalium, Annatae ab episcopatibus exactae liberari quidem possunt à crimine simoniae, sed non à vitio avaritiae. Nam post conditum illud jus Curia Romana novo praetextu usa est ad exigendas Annatas, impositionem videlicet & subsidij, cum antea id non soleret, nondum videlicet evulgato Ecclesiae Romanae arcano, posse eam tributa imperare singulis Ecclesiis. Porro necessitatem illam contribuendi sumptus Ecclesiae Romanae, quae inferioribus Ecclesiis incumbit, fundamentum esse Annatarum affirmavit Ioannes de Scribanis in Constantiensi Concilio disputans adversus Deputatos Nationis Gallicanae, itémque Antonius Synodum Basileensem alloquens nomine Eugenij quarti. Tanti autem ponderis visa est haec ratio Ioanni Gerfoni, qui Constantiae aderat pro Natione Gallicana, ut coactus sit excogitare distinctionem quandam, quae in ejus operibus extat, qua concederet Annatas quidem legitime solvi posse, sed modum eas exigendi non posse tolerari. Annatas tolerat titulo subventionis; sed eas simoniae suspicionem laborare ait, si possessio aut exercitium Beneficij impediatur donec pecunia fuerit persoluta. id quod fusè probat in tractatu de simonia. Alibi tamen materiam istam temperat, his verbis: *Status Summi Pontificis & Cardinalium dum recipit & querit subventiones consuetas in oblationibus, decimis, vel Annatis, & similibus, non debet eo ipso de simoniaca pravitate notari. Nisi forte vitium aliud in executionis modo concurrerit, quod vitium corrigi debet, non exinde status minui, destrui, culpari, vel juribus aliunde debitis defraudari, sicut ab infirmo morbus tollendus est, non subjectum vel corpus destruendum. Oppositum verò pertinaciter opponens, notando generaliter de simoniaca pravitate totum statum istum, temerarius esset, nec ferendus.*

V. Sanè Petrus de Alliaco nullam aliam aetate illa probabilem rationem invenit firmandae Annatarum exactiōni quam contributionem pro sustentatione Curiae Romanae; aequumque esse censuit ut quomodo Levitae contributebant decimam suarum decimarum pro Summo Pontifice Iudaeorum, sic omnes contribuerent Annatas pro susten-

tatione Papæ. Sicut in veteri testamento, inquit, Levita tenebantur decimarum decimam dare Summo Pontifici. Propterea posse justè decimam omnium Beneficiorum exigere, loco verò decime Annatas.

VI. Quare paulò audacior Gersone censo æquum non esse ut prisca severitatem mordicus teneamus quoad Annatas quas Episcopi solvunt, cum ea obnoxia sint interpretationi quæ ipsas liberat à vitio simoniæ, titulo videlicet subventionis. Modus quippe adigendi ad earum solutionem, reventis videlicet Bullis, qui erat lapis scandalii tempore Conciliorum Constantiensis & Basileensis, in consuetudinem versus est absque ulla conquestione Prælatorum aut Principum, qui solutioni huic consenserunt sub titulo subventionis. Ea videlicet ratione tollitur omnis suspicio simoniæ; quandoquidem alio titulo reali & legitimo solvuntur, cujus natura mutari non potest ob modum qui observatur in solutione. Quapropter discedere cogor ab opinione Duareni & Caroli Molinai scribentium exactiorem Annatarum esse simoniacam, etiam post Concordata. Nam præterquam quòd ratio superius adducta liberat Episcopos à suspitione simoniæ, necesse est ut universi pedibus eant in illam sententiam ob rationem quam additurus sum, quæ est maximi momenti. Immanis quippe & horrenda confusio turbaret Ecclesiam, si omnes istæ promotiones essent simoniacæ. Papa quippe esset irregularis, & Episcopis omnibus interdictum esset functionibus sui ministerij. Neque opponi posset Papam, conferendo Beneficium, dispensare ab hoc vitio: quia simonia hæc, si ulla in eo esset, juri divino, super quo dispensari non potest, repugnaret, ut supra dixi; & præterea Papa non posset dispensare super crimine quod ipse committeret.

VII. Attamen non assentior Petro de Alliaco, neque Ioanni de Scribanis, qui in suam sententiam traxerunt omnes ferè hujus ætatis Iuris Canonici interpretes, dum affirmant Summo Pontifici competere jus imperandi tributa clero, & personas ecclesiasticas contribuere debere partem aliquam suorum reddituum pro sustentatione ejus. Iamdiu enim quæstio ista definita est in Gallia: ubi pro lege inviolabili habetur Summum Pontificem nullam contributionem imperare posse in bonis ecclesiasticis absque expresso consensu Regis & Ecclesiæ Gallicanæ. Clara in eam rem sunt verba Pragmaticæ Sanctionis B. Ludovici: *Item exactiões & onera gravissima pecuniarum per Curiam Romanam Ecclesiæ regni nostri impostas vel*

impostas, quibus regnum nostrum miserabiliter depauperatum existit, sive etiam imponendas vel imponenda, levavi aut colligi nullatenus volumus, nisi duntaxat pro rationali, pia, & urgentissima causa, vel inevitabili necessitate, ac de spontaneo & expresso consensu nostro & ipsius Ecclesiæ regni nostri. Eadem quæstio in gratiam omnium personarum ecclesiasticarum definita est decreto Concilij Constantiensis. Declarat sancta Synodus non licere Summo Pontifici indictiones sive exactiões quasunque supra Ecclesias vel ecclesiasticas personas imponere per modum decime, vel alio quovis modo. Si verò causa necessitatis accideret, propter quam esset eidem debitè subveniendum, vocato generali Concilio, secundum quod expediens videbitur & utile, secundum decretum Concilij provideatur eidem.

VIII. Sed heic observandum est, decretum illud fuisse deliberatum post electionem Martini V. Summi Pontificis. Etenim in sessione XL. habita die xxx. Octobris anno MCDXVI. statuitur ut futurus Pontifex post electionem suam deliberet cum Concilio de reformatione Ecclesiæ in capite & in membris & de Curia etiam Romanæ reformatione; propositis ob eam rem XVIII. articulis, quorum postremus agit de decimis. Martinus electus fuit die XI. Novembris, & die XXI. coronatus. Die dein XXI. Martij in sessione XLIII. publicata sunt decreta à Summo Pontifice & Concilio statuta circa quosdam articulos ex octodecim propositis, & inter ceteros, circa articulum decimarum Papalium. Verùm decretum nomine Martini V. editum discrepat aliquantulum à decreto synodi, in eo scilicet quod respicit auctoritatem imponendi decimas & alia onera. Eam enim ad se trahit Pontifex, Concilium verò sibi arrogat. Quoad effectum tamen, utroque decreto idem prorsus statuitur, nimirum onera illa imponi non posse absque consensu Prælatorum. Hac decretorum discrepantia in eadem materia facit ut credam divisas fuisse sententias Summi Pontificis & Concilij, tandèmq; inter eos ita convenisse, ut utrinque decreta fierent, quibus sua jura Summo Pontifici servarentur, & sua item Concilio. Id quod in primis observandum est, neque antea acciderat. Sanè prætermitti non debet, decretum Concilij valde periclitatum esse, ac parum abfuisse quin perierit. Quippe descriptum non est in corpore Actorum, sed in calce, post confirmationem constitutionum Friderici II. Imperatoris, pudore videlicet prohibente ne collectores illud supprimerent. Sed præterea descriptum est integrum in Actis appellationis Vniversitatis Parisiensis.

Ee ij

Petron de Alliaco
part. 1. de Eccl. p.
p. 100. c. 1.

Duareni lib. 6. c. 1.
de eccl. minist.
Molina in com-
ment. ad edictum.
Dei peritus dicit.

Pragmatica
B. Ludov. artic. 5.

Tom. II.

fiensis, quorum mentio fit paulò infra.

Verba decreti pontificij omnino ambigua sunt. Nam præcipit ne decimæ & alia onera clero imponantur, nisi de consilio & consensu & subscriptione Cardinalium & Prælatorum quorum consilium commodè haberi poterit; quæ tamen levare non poterunt specialiter in aliquo regno vel provincia absque consensu Prælatorum, vel eorum majori parte. Deinde vult evitare celebrationem Concilij generalis, sibi que reservare potestatem imponendi. Et tamen prohibet ne exactio fiat in regnis nisi cum consensu Prælatorum, sperans videlicet faciliùs singulos in partes transgressuros quàm si congregarentur. Per nos autem nullatenus imponantur, inquit, generaliter super totum clerum, nisi ex magna & ardua causa & utilitate universalem Ecclesiam concernente, & de consilio & consensu & subscriptione fratrum nostrorum sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalium & Prælatorum quorum consilium commodè haberi poterit. Nec specialiter in aliquo regno vel provincia, inconsultis Prælati ipsius regni vel provincia, & ipsis non consentientibus, vel eorum majori parte; & eo casu per personas ecclesiasticas, & auctoritate apostolica duntaxat, leventur.

IX. Praxis quæ post hæc invaluit in Gallia & in Hispania evincit regulam illam esse certam. Nam Academia Parisiensis appellavit à Commissariis executoribus decimæ unius anni impositæ decreto Papæ Innocentij VIII. Beneficiatis Gallia anno MCDXCI. cui exigendæ prætexebatur bellum adversus Turcas, cuiusque tertia pars decidere debebat cameræ apostolicæ, reliquum verò Regi; ab iis inquam Commissariis Academia Parisiensis appellavit ad Papam & ad futurum Concilium universale. Inter fundamenta verò appellationis commemorat duo decreta Concilij Constantiensis supra laudata, id est, decretum nomine Concilij editum, & illud item quod nomine Pontificis conceptum est, quæ integra descripta sunt in actis appellationis. Anno MDI. Capitulum cathedralis Ecclesiæ Parisiensis ab impositione decimæ ab Alexandro VI. imperatæ appellans ad ipsum meliùs informatum, ad Concilium universale, Regem Christianissimum, & ad Curiam Parlamenti, & ad illum seu illos ad quos pertinuerit, appellationis suæ caput arcessit à libertate Ecclesiæ, & ex decreto Concilij Constantiensis, quo decimæ impositio reservata est Concilio generali. Clerus verò Hispaniæ appellans anno M CX XII. ab impositione quartæ partis reddituum Beneficiorum Hispaniæ, quam Papa Hadrianus VI. imperaverat, adducit constitutionem Papæ Martini V. in

Concilio Constantiensi editam, nulla prorsus mentione facta decreti nomine Concilij publicati.

X. Ij quibus cordi fuere Romanæ Ecclesiæ negotia, contenderunt ei competere jus percipiendi decimam reddituum ecclesiasticorum, ad exemplum videlicet Pontificum veteris testamenti, quibus Levitæ contribuere tenebantur decimam suorum reddituum; adeo ut Petrus de Alliaco in sententiam illam tractus sit, quam amplexi sunt universi Doctores Itali. At decretum Concilij Constantiensis contrariam sententiam confirmavit, ad eruendam ex animis hominum falsam illam doctrinam petitam ex comparatione Pontificis Iudæorum cum Pontifice Romano; ut ait Capitulum Parisiense in actis appellationis anni millesimi quingentesimi primi. Discriminis autem ratio manifesta est. Pontifices namque Legis Iudæicæ nullo alio reditu fruebantur. At disciplina Ecclesiæ Christianæ alia ratione providit sustentationi sui cleri; distributis videlicet Ecclesiis in diœceses, ea methodo, ut omnes redditus diœceseos in potestate essent Episcopi, juxta canones Antiochiæ & Chalcedonis, decretæque Pontificum Gelasij & Symmachi. In hac generali institutione portio quoque sua Romanis Pontificibus tributa est in diœcesi Romana: qua portione sibi satisfactum putarunt, nullum præterea auxilium implorantes, etiam tum quando solis matronarum oblationibus portiebantur, ut loquitur cum Ammiano. Satis quippe id erat, sub paganis Imperatoribus, pro sustentatione cleri Romani & mille quingentorum pauperum; sufficiebatque insuper subsidij quæ à Summis Pontificibus mittebantur ad Ecclesias remotas; ut testatur Eusebius lib. IV. cap. XXII. & lib. VI. cap. XXXV. historiæ ecclesiasticæ. Potentia porò eorum crevit ex redditibus latifundiorum quæ Romanæ Ecclesiæ in diversis provinciis collata sunt ab Imperatore Constantino & Senatoribus Romanis, quorum numerus ab Anastasio Bibliothecario recensitus est. Tantum autem abest ut ea patrimonia non sufficerent alendo Episcopo Romano ejusque clero ut etiam ex iis redditibus præfati Pontifices alerent in provinciis ingentem pauperum numerum, præter eos qui eorum quoque cura alebantur in Vrbe; ut constat ex diversis locis epistolarum sancti Gregorij. Quin etiam testatur Papa Martinus in epistola xvi. eos magnificè exercuisse jus hospitij erga peregrinos omnes. Potiori itaque ratione Romana Ecclesia censenda est hodie possidere ultra id quod necessarium est Summo Pontifici & Ecclesiæ capiti alendo post-

Concil. Constant.
sess. 41.

Tit. 11. Libert.
Eccle. Gall. n. 5.

Tit. 11. Libert.
Eccle. Gall. n. 27.

Ibidem.

quam liberalitate Christianissimorum Regum Pippini, Caroli Magni, & Ludovici Pij locupletata est ob concessum sedi apostolicæ exarchatum Ravennæ, ducatum Romanum, itémque Spoletanum, aliâque ingentia patrimonia. Nisi fortassis adversus hæc dicatur Pontificem quidem Romanum ad Principis dignitatem evectum fuisse his donis, sed eodem tempore præbitas novas prodigendi causas. Verum clerus non tenetur in eo agnoscere dignitatem Principis secularis. Quanquam si redituum pontificiorum dispensationi modus adhiberetur, sufficerent haud dubiè huic magnificentiæ & his sumptibus, neque necessarium esset subiectos Romanæ sedis, aut personas ecclesiasticas, tributorum onere opprimi.

XI. Quidam jus illud imperandi tributa clero, quod Summo Pontifici competere aiunt, ex eo deducunt, quod summam obtineat auctoritatem in bona ecclesiastica; adeo ut si eis malè utatur, peccet quidem graviter, sed tamen dispensationem eorum fore validam. Opinio hæc, quæ proprietatem bonorum ecclesiasticorum summamque in ea imperium Pontifici Romano asserit, exorta est ævo Bonifacii octavi, auctoribus quibusdam adulatoribus. Sed eodem tempore explosa est à Ioanne de Parisiis: qui bonorum proprietatem ait pertinere ad Christum, administrationem ad Episcopos, dispensationem verò pro bono generali Ecclesiæ ad Summum Pontificem; adeo ut decreta ejus circa dispensationem horum bonorum nulla sint ipso jure, nisi fiant ob evidentem utilitatem Ecclesiæ universalis.

Talia bona sunt Ecclesiæ, inquit, quantum ad proprietatem; sed Prælatorum, quantum ad dispensationem. Unde patet quid Papa non potest ad libitum detrahere seu distrabere bona Ecclesiarum; ita quod quidquid ordinet de ipsis, teneat. Hoc enim esset, si esset dominus. Sed cum sit dispensator bonorum communitatis, in quo requiritur bona fides, non habet sibi collatam potestatem super ipsis, nisi ad necessitatem vel utilitatem Ecclesiæ communis. Infrà: propter quod si aliter pro libito distrabat Papa, & non bona fide, de jure non tenet. Sanè modus hic qui potestati pontificiæ præscribitur, prohibet ne Papa bonis Ecclesiæ abuti possit; sed tamen in eo quandam auctoritatem agnoscit, secundum quam de his constituere possit, cum necessaria occasio ingruerit. Verum heic observandum est, hæc scribi à privato Doctore, qui prudentiæ temperamentum adferre volebat adversus torrentem novarum opinionum. Fortius aliquid expectari debuit ab Ecclesiâ in Constantiensi Concilio congregata; quæ jus tributa universo

clero imperandi pertinere ad solum generale Concilium edixit, non verò ad Summum Pontificem. Decretum porò illud innititur sententiæ quæ ait proprietatem bonorum ecclesiasticorum pertinere ad Ecclesiam universalem, sive ad communitatem uniuscujusque Ecclesiæ, dispensationem verò ad unumquemque Episcopum; unde sequatur eorum quorum interest consensum esse necessarium ut in sumptus extraordinarios, veluti ad subveniendum Ecclesiæ Romanæ, ea bona convertantur. Sed quæcunque tandem Concilij ratio fuerit, satis est quòd decreto ejus potestas Concilio generali reservatur imperandi subsidia, quotiens ita Romanæ Ecclesiæ necessitas postulabit. Ceterum cum materiei istius cognitio necessaria sit, & erudita, alibi accuratè disseram de auctoritate ecclesiastica & seculari in bona ecclesiastica.

XII. Ex iis quæ supra dicta sunt potest colligi, cum Annatæ titulo tantum subsidij debeantur, quod exigere Pontifex non potest absque consensu Regis & Ecclesiæ Gallicanæ, liberum esse Regi & Episcopis consensum suum revocare, eique tributo finem imponere. Solutio enim illa nihil aliud est quam donum spontaneum & gratuitum, quod præscriptioni obnoxium esse non potest. Atque id eò majoris est momenti, quòd Annatæ non approbantur conceptis verbis in Concordatis, & tamen disertè vetantur in constitutionibus regni, quæ matura deliberatione factæ sunt à Carolo VI. Rege annis MCCCXVI. & XVII. extincto nimirum schismate, & residente in sede apostolica Papa Martino quinto. Secundum has constitutiones exactio Annatarum prohibita est à Concilio Basileensi; eique prohibitioni Concordata non derogaverunt expressè, quæ id solum agunt ut Pragmatica Sanctio aboleatur quoad horum decretorum Basileensium acceptationem. Itaque acceptatio revocata est, non tamen substantia decretorum. Quanquam videatur æquitati injuria fieri, si subsidia semel concessa revocentur, nisi manifestè constiterit ingrati crimen esse in Summo Pontifice.

XIII. Quidquid sit; Rex, tanquam Protector Libertatum Ecclesiæ Gallicanæ, & vi etiam regis auctoritatis, prohibere potest quæcunque tributa quæ Summus Pontifex, sive titulo Annatarum, sive alio quolibet modo, imperare vellet personis ecclesiasticis, ac etiam prohibere ne ea quorum exactioni consensus jam est adhibitus augetur in posterum.

Hujus axiomatis probatio pendet ex iis quæ dicta sunt, quorum vis comprehenditur

hoc dilemmate. Aut enim Annatæ accipiuntur contemplatione confirmationis electionis Episcopi, aut titulo subsidij. Primus casus laborat vicio simoniæ. Ad Principem autem spectat providere legibus suis ne Episcopi imperio suo subjecti crimen simoniæ committant; adeo ut de iis redditurus sit rationem, si conniveat. Quare Leo & Iustinianus Imperatores legibus eam suis prohibuerunt sub magnis pœnis. Et Gregorius magnus ad Francorum Reges Childebertum, Theodebertum, Theodoricum, ad eorumque successores in eorum personis scripsit officij eorum esse ut simoniam in regno suo extirpent, & reddituros eos Deo rationem conniventæ suæ. *Hortamur ut tam*

I. 12. l. 43. C. de Episc. & Cleric.

Gregor. lib. 4. ep. 15. & alibi.

detestabile facinus de regno suo excellentia vestra prohiberi precipiat. Infrà: Hoc admoceo, quia animam vestram salvam desidero. Sanè Concilium Parisiense Ludovicum Pium monuit simoniam, quæ in Romana Ecclesia vigeat, ab ea amputandam esse imperiali potestate, cum consensu venerabilium Sacerdotum, id est, adhibito consilio Episcoporum Italiae. Henricus III. Imperator simoniam prohibuit anno MCLVII. edicto lato in plenariis comitiis Galliarum & Germaniæ, ut tradit Glaber, illius temporis scriptor: Tunc proposuit edictum omni Imperio suo, ut nullus gradus Clericorum vel ministerium ecclesiasticum pretio aliquo acquireretur; ac si quis dare vel accipere presumeret, omni honore destitutus, anathemate multaretur. Eam quoque suis constitutionibus in Gallia prohibuerunt sanctus Ludovicus aliique Reges.

Glaber. lib. 5. c. 2.

In secundo casu, Principes summam habent auctoritatem impediendi exactiones Curia Romanæ in regnis suis; quæ adeo perniciosæ olim fuere, ut Stephanus Tornacensis jocosè quidem, sed tamen exprobrans, scripserit in epistola CLXV. *Anglico plumbo teguntur Ecclesie, nudantur Romano.* Piaculum esset in Gallia, si quis de hac potestate dubitaret post edicta sancti Ludovici Regumque Philippi Pulcri, Philippi Valesij, Caroli V. VI. & VII. & post varias constitutiones Regum subsequenium. Quod si nolint eas in universum prohibere, possunt tamen eis modum adhibere; ut quoad enthronistica usurpatum est à Iustiniano, & ab Isaacio Commeno quoad jura quæ Presbyteri persolvebant Episcopo à quo ordinabantur. Cùm autem inita sunt Concordata, Annatarum & provisionum Beneficiorum sumptus reducti sunt ad certum quandam modum; adeo ut nisi Romæ observetur, Rex possit prohibere ne nova exactio superponatur.

Vide Notas Baluzij ad epist. 13. Lupi Ferrar.

Nov. 123.

XIV. Quod si negotium istud paulò

liberaliùs tractare visum fuerit, rogandus erit Summus Pontifex ut remittat nova illa subsidia veteribus Annatis addita; ipsèque rationem habeat querelarum quæ fient adversus ministros Curia Romanæ. Hujus rei exemplum dedit Cnutus Rex Anglorum; qui religionis causa Romam petiit, obtinuitque ut Episcopi Angliæ liberi essent à solvendis pecuniis quæ ab eis exigebantur ratione Pallij: *Conquestus iterum sum coram Domino Papa, & mihi valde displicere dixi, quod mei Archiepiscopi in tantum angariabantur immensitate pecuniarum quæ ab eis exigebantur, dum pro Pallio accipiendo, secundum morem apostolicam sedem expeterem; decretumque est ne id deinceps fiat.*

XV. At Gallia anno M D X X I I. remedium his malis sibi parare studuit, propositis nimirum & explicatis Summo Pontifici incommodis quæ proveniebant ex novis illis & indebitis exactionibus quæ Romæ exigebantur pro expeditione Bullarum, præter Annatas, quæ modum excedebant, & quarum solutio in necessitatem versa erat; quarum rerum proponendarum cura demandata est illustrissimis Cardinalibus Turnonio & Gramontio. Sed in *Instructionibus*, quas vocant, sive mandatis quæ eis data sunt, habetur, Regem rogatum fuisse ut Ecclesiam Gallicanam congregaret, quò finis imponeretur his rebus honesto prorsus & decore adversantibus, utque cuncta revocarentur in eum statum in quo erant antiquitus. noluisse tamen Principem convocare cœtum illum, vitandis consequentiis; quia spem conceperat futurum ut Summus Pontifex toleraturus non fuerit novas illas & indebitas exactiones.

Anno M D L X I. Præses Ferrerius ad Pium IV. Summum Pontificem missus est, ut ei significaret querelas à Comitibus Aurelianensibus Regi Carolo IX. propositas adversus Annatas & Præventiones, rogaretque Pontificem ut querelarum hujusmodi causam excinderet, quandoquidem Annatæ illæ prohibitæ fuerant variis Regum prædecessorum ejus constitutionibus, velut contrariæ Libertatibus Ecclesie Gallicanæ; cùm præsertim ab Academia Parisiensi aliique regi Academiis responsum fuisset eas exigi non posse absque enormi simonia. Quantum autem ad Concordata; mandatum est Ferrerio ut disereret ea per metum magis quàm alio modo fuisse recepta, neque aliter publicata fuisse quàm vi necessitatis, ideòque illa officere non posse Libertatibus Ecclesie Gallicanæ. Sed nullam video necessitatem quæ cogere possit ad ea extrema deveniri ut Concordatorum

Villanovæ lib. 1. c. 11.

Tit. 11. l. 1. c. 11.

nullitas allegetur. Quippe nihil vetat quin valeant, ut supra adnotatum est. Præterea, si idè republica esse videatur, cessare possumus à solutione Annatarum, nulla prorsus à nobis vi facta huic pactioni.

Anno MDLXXXVII. Rex Henricus III. Romam misit illustrissimum Cardinalem à Ioyolâ, Protectoris negotiorum regie majestatis officium illic impleturum. Ei autem dedit in mandatis ut se opponeret novis pecuniarum exactionibus quas Dataria ministri meditabantur pro expeditione Beneficiorum hujus regni. Eodem anno Parlamentum Parisiense decreto vetuit ne Banquarij & Sollicitatores majorem pecuniarum summam pro expeditionibus Romanis solverent quam eam quæ solita erat.

CAPVT XIII.

Synopsis.

I. Duo genera synodorum provincialium. Quæ sint provinciales, quæve nationales.

II. Convocatio synodi provincie pertinet ad Metropolitanum. Plenaria est Synodus cui interest Metropolitanus, Concilia plenaria ex orbe universo.

III. Episcopi comprovinciales tenentur convenire ad locum quem Metropolitanus jussit. Qui accedere non poterant, Vicarios mittebant; qui sententiam nomine eorum promebant à quibus mittebantur. Paternitanus notatus.

IV. Synodus Agathensis excusat Episcopum qui ob præceptionem regiam non adsuerit. Item Emeritensis. Synodus Turon. II. explicatur, quæ excusationem illam admitti prohibet.

V. Canon xx. Antiochenus explicatus ex Canone xlii. Concilij Tarracensis. Synodorum provincialium confessus explicatus in Concilio Toletano quarto.

VI. Concilium Emeritense jubet ne vicariatus ad synodum detur Diaconis, sed Presbyteris. Tum ut synodus convocari non possit absque permissione regia. Quod etiam probatur ex Concilio Meldensi.

VII. Concilia provincialia celebranda sunt bis in anno. Discrimen inter Synodum Nicanam & Canones apostolicos. qui explicantur. Immutatus ordo vetus à Iustiniano.

VIII. Olim in Gallia synodi illa bis in anno celebrabantur. Secunda synodus Aurelianensis eas semel tantum haberi jubet. Institutum hoc fluxit ab Africanis. Eadem immutatio accidit in Hispania. Quam probat Gregorius magnus.

IX. Lege Capitularem revocati sunt prisci mores. Interrupti iterum ob bella civilia. Concilium Parisian. 829. petiit à Ludovico Pio ut synodi bis in anno celebrarentur; & synodus Limgonensis à Carolo Calvo. Concilium Lateranense eas semel in anno celebrari jubet. Longius aberunt posteriora Concilia. Canon ultimus Synodi Matisconensis explicatur.

I. DEINCEPS de synodis provincialibus agendum est, quatenus coactæ sunt pro causarum judiciis. Constanti autem

vel ex Metropolitanum cum Episcopis suæ provincie, vel ex Episcopis plurium provinciarum in unum corpus congregatis. Prioris generis synodi vocantur provinciales, aut metropolitica; posterioris verò, Concilia generalia, universalia, sive regionalia, & post Concilium Constantiense, nationalia. Antequam autem de istis agamus, breviter ac strictim tractare convenit de synodis primi generis, quæ aliarum origo sunt. Apud Cyprianum & Eusebium legimus viguisse in antiqua Ecclesia Conciliorum provincialium celebrationem; metropoleon institutione ab Apostolis eo consilio facta, ut communio hæc inter Episcopos retineretur; cujus tamen certa firmaque constitutio facta est in Concilio Nicæno. Materia porro ista ad quatuor præcipua capita revocari potest. Primum, ad quem pertineat convocatio harum synodorum. Secundum, quonam tempore celebrari debeant. Tertium, quasnam causas in eis tractare oporteat, & cujus ponderis sint judicia illic reddita. Quartum, ob quam causam desiderint hæc Concilia celebrari.

II. Conventum à Metropolitanum convocandum esse adeo verum est ut Episcopi provincie non possint convenire absque consensu ejus, quemadmodum conceptis verbis definit Concilium Antiochenum can. xx. ex versione Dionysij Exigui: Metropolitanum provinciales Episcopos admonente --- Nullis verò liceat apud se celebrare Concilia præter eos quibus metropolitana videntur esse jura commissa; ut vertit Hincmarus, juxta sensum verborum Græcorum. Nam Concilium illud perfectum est cui Metropolitanus interest; ut in canone xvi. ejusdem Concilij legitur: Perfectum, verò Concilium illud est ubi interfuerit Metropolitanus antistes. Græcus contextus habet, τελεία σύνοδος. Ferrandus autem Diaconus Carthaginensis, in Breviario Canonum, plenariam synodum vertit in illo canone: Vt synodus plenaria tunc dicatur cum Episcopus Metropolitanus aderit. Concilium Antioch. tit. 16. Rectè itaque Augustinus Concilia Oecumenia vocat plenaria Concilia ex orbe universo, ut ea distinguat à Conciliis metropoliticiis.

III. Tenentur autem Episcopi convenire ad locum quem Metropolitanus jussit, sub pœna suspensionis à communione; ut statutum est in canone xl. Laodiceno, lxxvi. Africano, & xix. Chalcedonensi. Placuit ea institutio Gallicanis Episcopis, qui eam retinendam esse censent in suis canonibus. Ita enim statutum est in Concilio Arelatensi II. habito circa annum CDXLIV. ubi præterea decernitur ut si quis Episcopo-

Vide Balazij Not. ad Agobad. pag. 104.

Concil. Laod. c. 40. Περὶ τῆς ἐκείνου ἁγίας ἐκκλησίας ἡμετέρας ἀποστολικῶν καὶ ἀποστολικῶν ἀποφασιστικῶν ἀποφασιστικῶν, ut vertit Dionysius.

N. 38.

N. 39.

Wellersfeld, m. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100.

Tic. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100.

Nm. 3